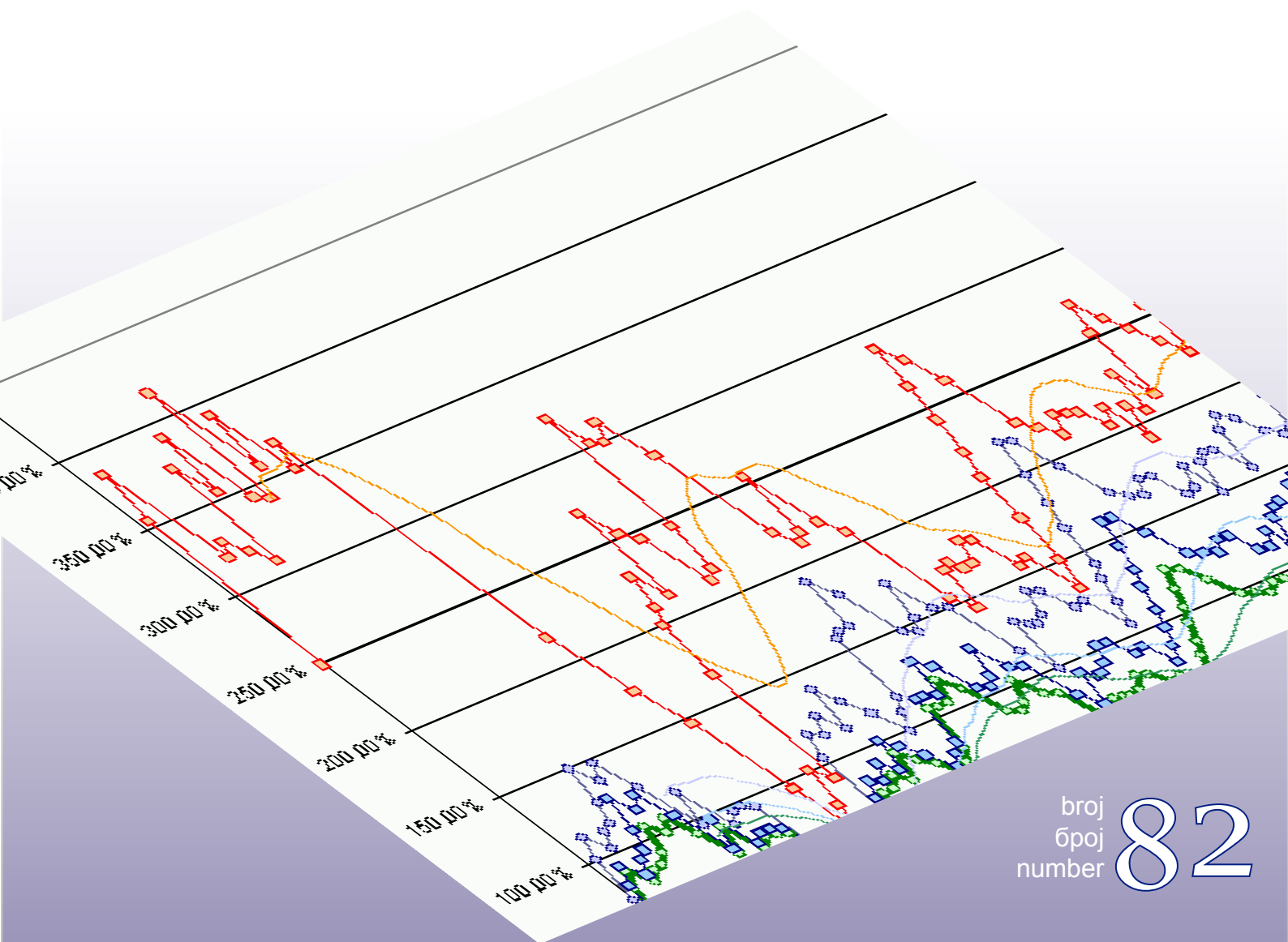

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Tax Authority

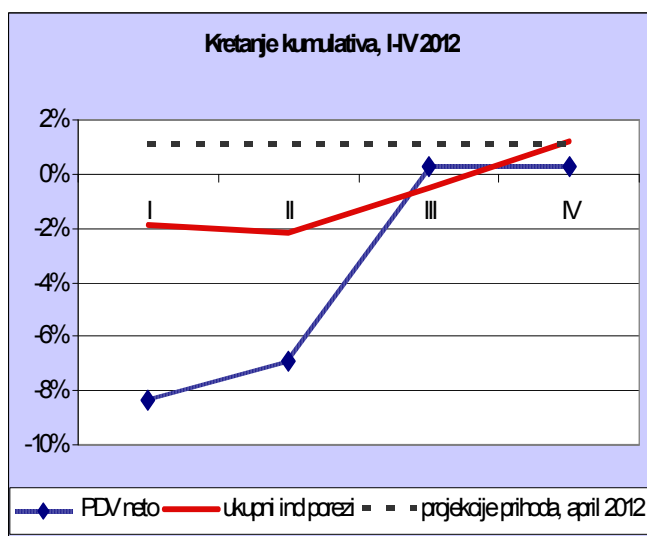
Oma Bilten

broj
број
number **82**

Uz ovaj broj

Prema preliminarnom izvještaju UIO po vrstama prihoda u mjesecu aprilu naplaćeno je više bruto prihoda za 3,74%, ali su istovremeno smanjene isplate povrata za 8,37%. To je donijelo mjesečni rast od 5,97% u odnosu na april 2011. Nakon lošije naplate u prvom kvartalu rast prihoda u aprilu je doveo do konsolidacije kumulativne naplate na nivou četiri mjeseca. Za četiri mjeseca 2012. naplaćeno je, po odbitku povrata, 1,493 mlrd KM indirektnih poreza, što je za 1,24% više nego u istom periodu 2011.g. U ovaj postotak je uključeno je i cca 15,7 mil KM naplaćenih prihoda koji su ostali neusklađeni nakon usklađivanja uplata na JR sa podnesenim prijavama/deklaracijama u modulima IT sistema UIO. April 2012. je donio ogroman rast prihoda od akciza na uvozne cigarete od 81% i domaće derivate nafte of 94%, što je povuklo i rast ukupnih prihoda od akciza u aprilu od cca 31%.

Nominalno u prva četiri mjeseca najveći porast naplate je zabilježen kod akciza (30 mil KM) i skromnije kod PDV-a. Međutim, padom prihoda od carina pozitivni nominalni efekti su svedeni na cca 17 mil KM. Kumulativni rast prihoda u periodu januar – april 2012 je neznatno premašio posljednje godišnje projekcije prihoda od indirektnih poreza iz aprila 2012.g (Grafikon lijevo). Kretanje naplate prihoda od indirektnih poreza u prva četiri mjeseca ukazuju na potrebu restriktivnijeg pristupa izradi budžeta za 2013.g. U sklopu procesa pripreme Dokumenta okvirnog budžeta Odjeljenje je dužno da u skladu sa obavezama iz Zakona o finansiranju institucija BiH izradi projekcije prihoda od indirektnih poreza. U ovom broju donosimo

kratak prikaz posljednjih projekcija prihoda od indirektnih poreza za period 2013-2015. U nastavku dajemo i prikaz evropskog prava i prakse u području politike diferenciranog oporezivanja energenata za poljoprivredu i *cost-benefit* analizu primjene poreznih i budžetskih instrumenata za realizaciju poticaja u poljoprivredi BiH.

dr.sc. Dinka Antić
šef Odjeljenja

Sadržaj:

Projekcije prihoda od indirektnih poreza u periodu 2012-2015.g., april 2012	2
Kretanje uvoza kao i prihoda od akciza na pivo i cigarete sa naglaskom na period januar - april 2012. godine	5
Diferencirano oprezivanje energenata u EU	10
Konsolidovani izvještaji: JR, Institucije BiH, entiteti	15
Konsolidovani izvještaji: Kantoni	16

tehnička obrada : Sulejman Hasanović, IT saradnik
lektor : Darija Tošić, prof. anglistike

Projekcije prihoda od indirektnih poreza u periodu 2012-2015.g., april 2012

(pripremila: Aleksandra Regoje, makroekonomista u Odjeljenju)

Protekle godine ostvaren je rast prihoda od indirektnih poreza od 4,04%. Glavni generator rasta bila je politika usklađivanja akciza na cigarete sa minimalnom ukupnom akcizom propisanom Zakonom o akcizama iz 2009.g. Nepovoljna kretanja u ekonomiji i potrošnji kao i vremenske neprilike u mjesecu februaru ugrozili su naplatu prihoda na početku 2012. godine, dok podaci za mart i april ukazuju na oporavak u naplati. Do kraja 2012. godine predviđa se rast prihoda od indirektnih poreza od 1,1%, dok je u 2013, 2014. i 2015. godini planiran rast od 3,4%, 4,4% i 4,1% respektivno. U nastavku su obrazložene osnovne postavke projekcija, projekcije po vrstama prihoda, kao i rizici njihovog ostvarenja.

Osnovne postavke

Projekcije prihoda od indirektnih poreza bazirane su na sljedećim postavkama:

- prognozama makroekonomskih pokazatelja izrađenim od strane Direkcije za ekonomsko planiranje (DEP) za pomenuti period,
- daljoj primjeni Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju u skladu sa dinamikom smanjenja i ukidanja carina na uvoz dobara porijeklom iz EU,
- primjeni čl. 21 Zakona o akcizama, koji podrazumijeva kontinuirano usklađivanje stopa akciza u BiH sa minimalnim standardima u EU.

Projekcije uključuju efekte povećanja posebne akcize na duhan u 2013. godini sa 0,60 na 0,75 KM po pakovanju, kao i planiranog kontinuiranog povećanja iste u svakoj narednoj godini za 0,15 KM po pakovanju cigareta.

Pored tekućih i istorijskih trendova naplate, projekcije prihoda od indirektnih poreza uzimaju u obzir i druge mnogobrojne inpute, kao što su makroekonomske projekcije, preferencije potrošača, politike kompanija, te najave izmjene politika.

Vrsta prihoda - neto	2011	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
PDV	3.147,4	3.173,4	3.276,6	3.395,5	3.520,7	0,8%	3,3%	3,6%	3,7%
Akcize	1.262,7	1.345,2	1.426,7	1.509,9	1.574,2	6,5%	6,1%	5,8%	4,3%
Carine	274,1	216,2	198,4	217,5	239,0	-21,1%	-8,2%	9,6%	9,9%
Putarina	289,5	292,3	295,7	303,0	312,8	1,0%	1,2%	2,5%	3,3%
Ostalo	23,1	25,1	25,8	26,6	27,4	8,9%	3,0%	3,0%	3,0%
UKUPNO	4.996,8	5.052,1	5.223,2	5.452,5	5.674,1	1,1%	3,4%	4,4%	4,1%
Putarina (0,10 KM/l)	-116,9	-116,9	-118,3	-121,2	-125,1	0,0%	1,2%	2,5%	3,3%
SREDSTVA ZA RASPODJELU	4.879,9	4.935,2	5.104,9	5.331,3	5.549,0	1,1%	3,4%	4,4%	4,1%

Tabela 1. Projekcije prihoda od indirektnih poreza, 2012-2015

Projekcije po vrstama prihoda

PDV

U 2012. godini očekuje se neto naplata prihoda od PDV-a u iznosu od 3173,4 mil KM, što je za 0,8% više nego u prethodnoj godini. Na osnovu projektiranog kretanja makroekonomskih pokazatelja u narednom trogodišnjem periodu očekuje se rast neto prihoda od PDV-a po stopama 3,3%, 3,6% i 3,7%.

Carine

Na početku 2012. godine nastavljen je trend pada prihoda od carina iz prethodnih godina. Razlog negativnog trenda je primjena Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) sa EU od sredine 2008. godine. S obzirom da su carine na većinu uvezenih proizvoda porijeklom iz EU već značajno smanjene, efekti primjene SSP u 2011.g. na prihode od carina nisu bili toliko značajni kao što su bili prvim godinama primjene Sporazuma. Drugi razlog smanjenja ovih prihoda je ukidanje naplate 1% carinske evidencije od oktobra 2011. Uzimajući u obzir izmjene politika, tekuće trendove kao i projektirane stope rasta uvoza, u 2012. i 2013. godini očekuje se pad ovih prihoda od 21,1% i 8,2%, dok se u 2014. i 2015. godini, nakon dužeg vremenskog perioda, ponovo očekuje rast ovih prihoda (9,6% i 9,9% respektivno).

Akcize i putarina

Trend rasta akciza na duhanske proizvode proizilazi iz kontinuiranog povećanja posebne akcize, koje se implementira od 1.7.2009. godine, sa godišnjim rastom opterećenja od 0,15 KM po pakovanju cigareta. Zbog činjenice da u tekućoj recesiji najvažniji generator dodatnih prihoda od indirektnih poreza postaju prihodi od akciza na cigarete, projekcije u ovom segmentu dobijaju sve više na značaju. Politika akciza na cigarete i projekcije ovih prihoda biće detaljno obrazložene u narednom broju biltena.

Projekcije prihoda od akciza na ostale proizvode bazirane su na DEP-ovim projekcijama makroekonomskih pokazatelja, prvenstveno realnog rasta potrošnje i bruto društvenog proizvoda. Od usvajanja novog Zakona o akcizama prihodi od akciza na derivate nafte pokazuju nepovoljna kretanja, uzrokovana, prvenstveno, politikom diferenciranog oporezivanja s obzirom na vrstu derivata i njihovu upotrebu. Pored makroekonomskih pokazatelja projekcije akciza na naftu uzimaju u obzir i trendove u promjeni strukture potrošnje derivata, koje su nastale kao rezultat diferencirane akcizne politike, u korist onih koji su manje oporezovani akcizom (dizel, lož-ulje), odnosno u korist derivata na koje se ne plaća putarina ili se može ostvariti povrat akcize (lož-ulje).

Politika diferenciranja akciza na derivate nafte odrazila se i na kretanje naplate prihoda od putarine. U četvrtom kvartalu 2010. godine ostvaren je pad prihoda od putarine, a negativan trend je nastavljen u 2011. godini i u prvom kvartalu 2012. godine, prvenstveno kao rezultat porasta količina derivata koja su oslobođena plaćanja putarine i promjena u strukturi potrošnje derivata nafte u korist upotrebe lož-ulja kao pogonskog goriva. Očekuje se da će do kraja 2012. godine biti naplaćeno 292,3 mil KM neto prihoda od putarine. U skladu sa makroekonomskim prognozama DEP-a, u 2013, 2014. i 2015. godini projektiran je rast ovih prihoda po stopama 1,2%, 2,5% i 3,3% respektivno.

Rizici po projekcije

S obzirom na osnovne postavke projekcija indirektnih poreza i ukupne ekonomske uvjete u BiH i u svijetu ostvarenje projektiranog nivoa prihoda od indirektnih poreza u periodu 2012-2015 je podložno sljedećim rizicima:

- (i) Odstupanje makroekonomskih pokazatelja od projektiranih vrijednosti (DEP);
- (ii) Eventualne izmjene politika u području indirektnih poreza;
- (iii) Povećani rizik od nelegalne proizvodnje cigareta i krijumčarenja zbog kontinuiranog povećanja stope posebne akcize.

Pored navedenih rizika potrebno je navesti i sljedeća dva faktora koji mogu utjecati na naplatu prihoda u 2012.g. i narednim godinama:

- (i) Rast cijena nafte na svjetskom tržištu, budući da po automatizmu dovode do rasta cijena inputa, a time i prodajnih cijena većine dobara i usluga, u normalnim okolnostima doveo bi do rasta prihoda od poreza na potrošnju. Međutim, u vrijeme recesije kada raste nezaposlenost, a dohoci su ograničeni ili se smanjuju, rast cijena nafte može dodatno ugroziti poslovanje privrednih subjekata i standard građana, dajući poticaje za rast šverca, sive ekonomije i stvarajući prostor za poreznu evaziju i gubitak prihoda od indirektnih poreza. Uz postojeću politiku diferenciranih akciza na derivate nafte, može predstavljati i snažan poticaj za prevare u sistemu akciza, dovodeći do gubitka prihoda od akciza na derivate i PDV-a;

Ulazak Hrvatske u EU bi trebao donijeti rast prihoda od carina, PDV-a i *ad valorem* akciza na uvoz dobara koje su trenutačno pod bescarinskim aranžmanom CEFTA sporazuma. Isto tako, mogući ishod uvođenja carina na određene artikule iz Hrvatske je pojava supstitucije uvoza iz Hrvatske sa bescarinskim uvozom iz preostalih članica CEFTA, što bi neutraliziralo ili značajno smanjilo očekivani pozitivni efekat vraćanja carina na određena dobra porijeklom iz Hrvatske. Konačno, najava mogućnosti da Hrvatska i nakon 1.7.2013. zadrži status u CEFTA bi značila *status quo* u pogledu prihoda, ali bi možda otvorila i druga pitanja u vezi položaja ostalih članica EU u razmjeni sa BiH. S obzirom na sve navedene nepoznanice u ovom trenutku nije moguće utvrditi pravac efekata ulaska Hrvatske u EU na naplatu prihoda od indirektnih poreza (povećanje/*status quo*/smanjenje), a time ni preciznije kvantificirati njihov iznos.

Kretanje uvoza kao i prihoda od akciza na pivo i cigarete sa naglaskom na period januar - april 2012. godine

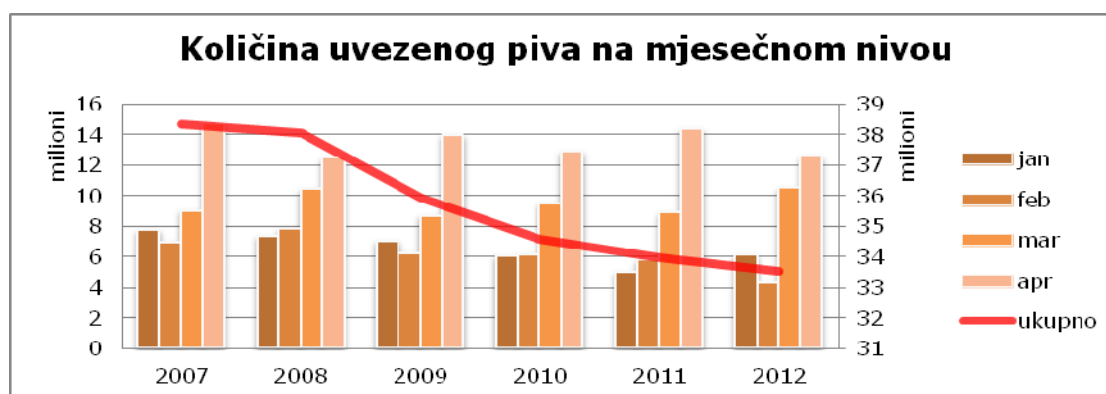
(Autor: Aleksandar Eskić, makroekonomista u Odjeljenju)

Uvod

Osnovni cilj analize koja slijedi je da omogući uvid u kretanje nekih od osnovnih veličina koje se odnose na pivo i cigarete. Vremenski obuhvat, kod obje vrste roba, odnosi se na period od 2007. do 2012. godine. S obzirom da se trenutno najaktuelniji dostupni podaci odnose na mjesec april 2012. godine, kao i usljed ispoljenog snažnog sezonskog uticaja potrošnje ove robe¹, izvršena su određena prilagođavanja vremenskih serija kako bi rezultati analize bili uporedivi. Drugim riječima, u analizi su korišteni isključivo podaci za prva četiri mjeseca date godine. Na ovaj način su postignuti ciljevi u smislu da analiza bude aktuelna i analizirane veličine uporedive. Što se tiče podataka koji se odnose na pivo, bitno je napomenuti da je uvoz izražen u milionima kilograma, dok je vrijednost izražena u milionima KM. Kod cigareta količina je izražena brojem povučenih akciznih markica koje obveznici redovno povlače tokom godine i dužni su da ih nalijepe na svako pakovanje koje sadrži cigarete, bez obzira na veličinu.

Kretanje osnovnih veličina na tržištu piva

Kada se govori o pivu, tu se prvenstveno misli na uvoz piva u smislu količine i vrijednosti piva, kao i odnos uvezene količine piva i piva proizvedenog u zemlji².

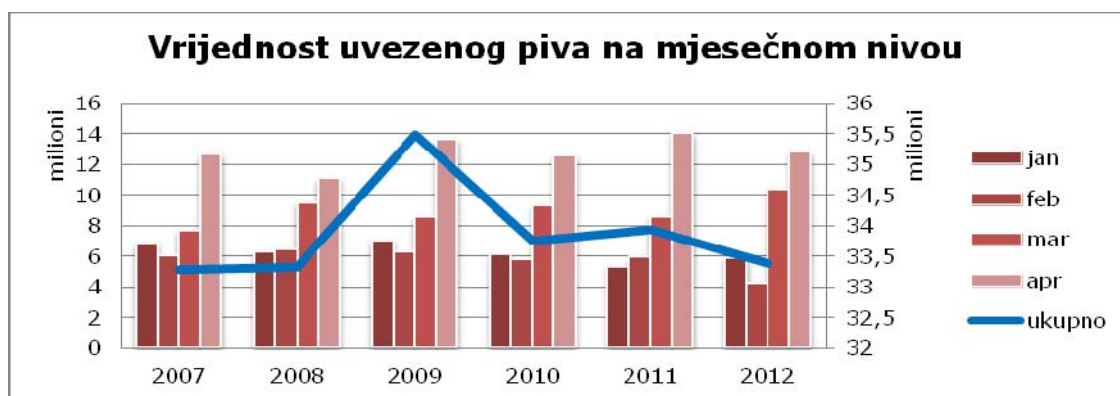
Grafikon 1.

U prvom dijelu analize korišteni su raspoloživi podaci Uprave za indirektno oporezivanje BiH i to oni koji su evidentirani na sljedećim tarifnim brojevima: 2203 00 01 00, 2203 00 09 00 i 2203 00 10 00. Ono što je zajedničko za robe koje se svrstavaju pod ova tri tarifna broja je pivo dobiveno od slada. Ukupna količina uvezenog piva za prva četiri mjeseca po odabranim godinama prikazana je crvenom linijom (desna skala) i primjetan je negativan trend tokom cijelog analiziranog perioda. Na mjesečnom nivou, tokom mjeseca februara i aprila 2012. godine došlo je do najsnažnijeg pada i oni bilježe istorijski minimum. Isto tako može se primijetiti da je istorijski maksimum za prva četiri mjeseca dostignut početkom analiziranog perioda tj. 2007. godine. Od tada ukupna količina konstantno opada, mada nešto sporije u posljednje tri godine. Što se tiče vrijednosti uvezenog piva (grafikon 2) primjetne su značajnije oscilacije tokom posmatranog

¹ Vidi više u biltenu broj 80 – Ispoljeni trendovi ključnih veličina na tržištu piva za period 2007 - 2011

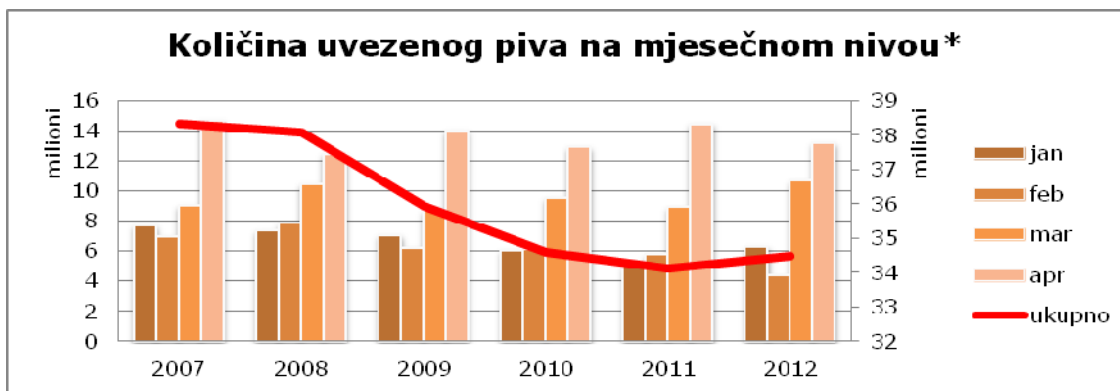
² Do ovog pokazatelja se jednostavno dolazi obzirom da se, prema aktuelnom Zakonu o akcizama BiH, akcizna obaveza na pivo računa u apsolutnom iznosu od 0,20 KM po litri piva.

perioda. Ukupna vrijednost uvezenog piva za prva četiri mjeseca dostiže svoj maksimum u 2009. godini što predstavlja porast od 6,5% u odnosu na prethodne dvije godine. Ova pojava je značajnija posebno ako se ima u vidu da je u istom periodu došlo do pada količine uvezenog piva (grafikon 1). Potom, iako je količina uvezenog piva na kraju posmatranog perioda drastično pala u odnosu na 2007. godinu, vrijednost uvezenog piva dostiže nivo upravo iz 2007. godine (pad od 6% u odnosu na 2009. godinu) što vodi zaključku da je jedinična cijena uvezenog piva znatno porasla.

Grafikon 2.

Stvari drugačije izgledaju ukoliko se u analizu uključe piva s dodacima³ tj. pića koja se evidentiraju prilikom uvoza pod tarifnim brojem 2206 00 39 009. Poznato je da su se ova pića, koja porezno tretiramo kao piva, pojavila prije nekoliko godina i da je njihovo učešće sve značajnije u ukupnom tržištu piva.

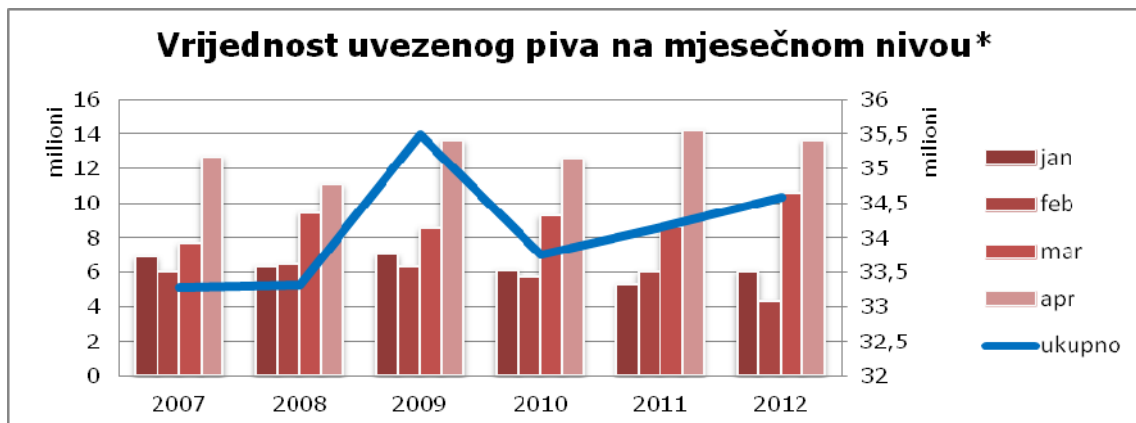

Grafikon 3.

Tako imamo da ukupna količina uvezenog piva za prva četiri mjeseca dostiže svoj minimum u 2011. godini (pad od preko 11% u odnosu na 2007. godinu), dok u 2012. godini bilježi blagi oporavak (rast od 1% u odnosu na prethodnu godinu). Pojava ovih vrsta piva i njihov rastući uticaj se reflektovao i na ukupnu vrijednost uvezenog piva tim prije što je jedinična vrijednost ovih vrsta piva znatno viša od piva dobivenog od slada. Manifestacija svega gore navedenog se jasno vidi na grafikonu 4. Ukupna vrijednost uvezenog piva, nakon blagog oporavka u 2011. godini, nastavlja da raste i u 2012. godini. Iako je udio piva s dodacima dosta skromniji u količinskom smislu, njihov uticaj na povećanu vrijednost je mnogo značajniji. Drugim riječima, ukoliko se iz analize apstrahuju piva s dodacima, ukupna vrijednost uvezenog piva u 2012. godini je pala za

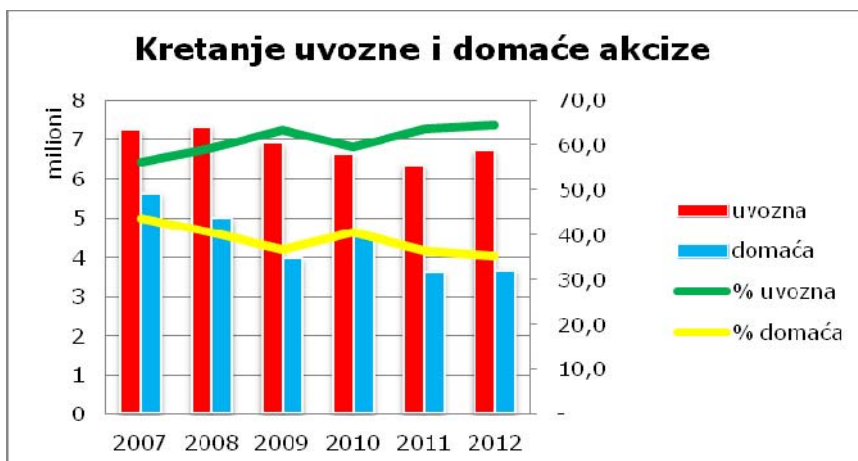
³ Pravilnik o pivu, Službeni glasnik BiH (77/10) – pivo s dodacima – mješavina piva s voćnim prerađevinama, voćnim sokovima, prirodnim aromama, alkoholnim i osvježavajućim bezalkoholnim pićima i vitaminima.

1,5% u odnosu na prethodnu godinu. Naime, ukoliko se u analizu uključe piva s dodacima, može se zaključiti da je vrijednost uvezenog piva u 2012. godini porasla za 1,3% u odnosu na prethodnu godinu.

Grafikon 4.

Na grafikonu 5 je prikazano kretanje prihoda od akcize na pivo tokom prva četiri mjeseca za period 2007 – 2012. godina. Na lijevoj skali se vidi visina prikupljenih prihoda od akciza na pivo; akciza na uvezeno pivo i akciza na domaće pivo. Vidimo da ukupno prikupljena akciza dostiže svoj minimum u 2011. godini (pad od 22% u odnosu na 2007. godinu).

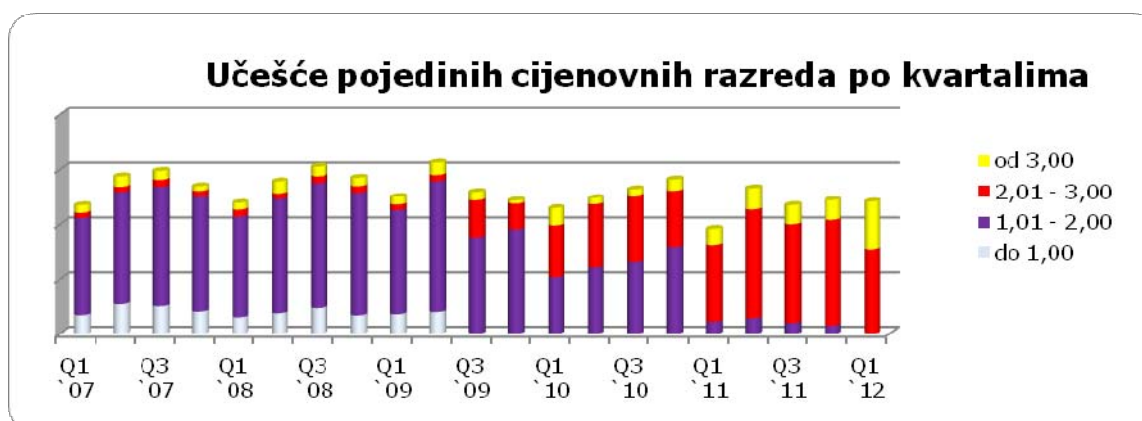
Grafikon 5.

Posmatrano po vrstama prihoda od akciza, ovom snažnom padu prikupljene akcize u 2011. godini je mnogo veći doprinos dao drastičan pad domaće akcize (od preko 35%), dok je prikupljena akciza od uvezenog piva pala za 12%. Tržište piva u prva četiri mjeseca tekuće godine je zabilježilo rast od 4% u odnosu na prethodnu godinu pa su u istoj mjeri i prihodi od akciza na pivo porasli. Porast ukupno prikupljene akcizne obaveze je ostvaren prvenstveno zahvaljujući snažnom rastu uvezenog piva od skoro 6%.

Kretanje osnovnih veličina na tržištu cigareta

Sada je već potpuno evidentno da je nova politika oporezivanja cigareta sadržana u Zakonu o akcizama BiH izazvala snažne promjene. Magnituda tih promjena se može posmatrati sa tri aspekta; proizvođača (poreznih obveznika), potrošača i države (fiskusa). Od polovine 2009. godine kada je stupio na snagu novi Zakon o akcizama BiH, proizvođači konstantno nastoje da održe ili uvećaju svoj udio na opadajućem tržištu cigareta⁴ prilagođavajući asortiman proizvoda ciljanim tržišnim segmentima shodno svojim mogućnostima. Istovremeno se vrši prekompozicija cijelog distributivnog lanca i sistema nagrađivanja svakog od učesnika u njemu. Uticaj konkurencije je ogroman i zato aktivnosti svakog obveznika dobrim dijelom zavisi od postojećih ili anticipiranih poteza glavnih konkurenata. Isto tako, rastuća uloga obavezujuće globalne politike zaštite zdravlja koja se manifestuje brojnim konkretnim zadacima izaziva dodatne troškove i napore na strani duhanske industrije.

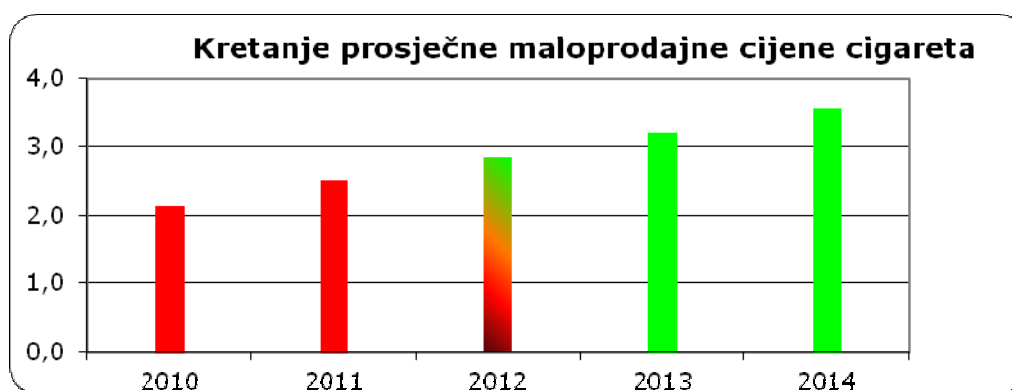
Tržište cigareta BiH karakteriše prisustvo najvećih globalnih duhanskih kompanija, regionalnih lidera i domaćih proizvođača. Istorijski posmatrano, najveće tržišno učešće su imali proizvođači u zemlji i okruženju. Globalne duhanske kompanije su ušle na domaće tržište privatizacijom postojećih ili izgradnjom novih kapaciteta za proizvodnju cigareta u susjednim zemljama. Postojeća politika oporezivanja cigareta je nastala kao rezultanta istorijskog konteksta tj. prethodno važeće politike, potrebe za postepenim prilagođavanjem sa tada važećim normama na nivou Evropske unije, kao i projektovanog uticaja na fiskalnu poziciju svih upravnih nivoa u BiH.

Grafikon 6.

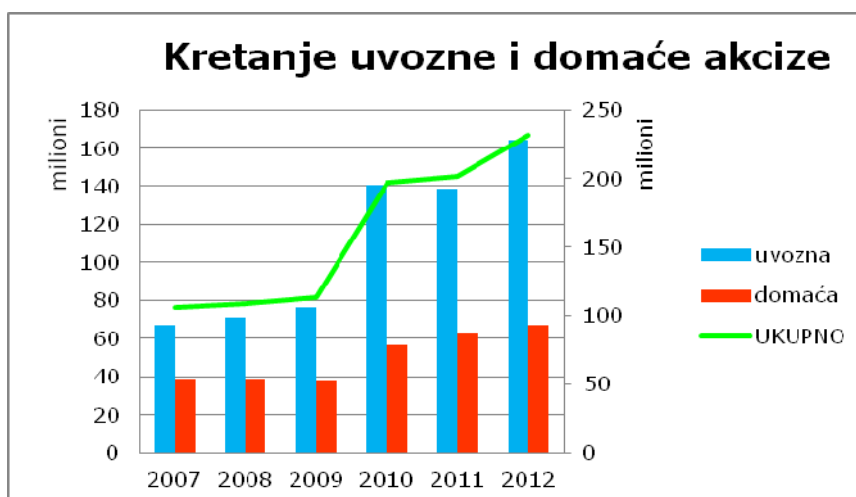
Uticaj postojeće politike oporezivanja cigareta u smislu kompozicije i učešća pojedinih cjenovnih grupa cigareta na kvartalnom nivou za posmatrani period 2007 – 2012 godina je predstavljen na grafikonu 6. Prije stupanja na snagu novog Zakona o akcizama može se primijetiti da je najzastupljenija cjenovna grupa cigareta bila od 1 KM do 2 KM, koju je slijedila cjenovna grupa do 1 KM. Protekom vremena, primjetno je da su cjenovne grupe sa višom maloprodajnom cijenom postajale sve značajnije, dok su one sa nižom maloprodajnom cijenom polako nestajale. Glavni razlog za ovu pojavu je svakako povećanje posebne (specifične) akcizne obaveze koju donosi Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje BiH svake godine sa ciljem postepenog usklađivanja sa minimalnim standardima Evropske unije. Kao rezultat svega navedenog, učešće cjenovne grupe cigareta preko 3 KM u 2012. godini iznosi oko 47%, dok je samo u prethodnoj godini ono iznosilo oko 15%. Isto tako, učešće cjenovne grupe cigareta od 2 KM do 3 KM u 2012. godini iznosi oko 63% dok je u prethodnoj godini iznosilo 76%. Rezultanta svega navedenog je dovelo do skoro linearnog rasta prosječne ponderisane cijene cigareta na tržištu BiH što je i predstavljeno na grafikonu 7.

⁴ Ukupno tržište cigareta je palo za oko 15% od početka primjene novog Zakona o akcizama BiH

Grafikon 7.

Sve se to odrazilo i na kretanje prikupljene akcizne obaveze na cigarete tokom posmatranog perioda (grafikon 8.). Visina prikupljene akcize na cigarete (uvozne i domaće) je računata za prva četiri mjeseca (januar – april) za period 2007. – 2012. godina.

Grafikon 8.

Do stupanja na snagu novog Zakona o akcizama BiH, kretanje ukupne akcize je bilježilo uzlazan trend po prosječnoj stopi od 3,5%. Istovremeno je primjetno da je domaća akciza bilježila prosječan pad od 2% u istom periodu. Dramatična promjena je uslijedila u narednom posmatranom periodu (2010. godina) jer je u međuvremenu posebna akcizna obaveza dva puta povećana (početkom jula 2009. godine i početkom januara 2010. godine). Tada je ukupno prikupljena akciza na cigarete porasla za preko 73% (uvozna za oko 85%, a domaća za oko 50%). Do interesantne pojave je došlo u posmatranom periodu tokom 2011. godine kada je ukupno prikupljena akcizna obaveza porasla za svega 2%. Dva su značajna razloga za to; jedan je da je došlo do smanjenja potrošnje cigareta uzrokovanog povećanjem prosječne maloprodajne cijene cigareta u veoma kratkom period uz istovremeno smanjenje realnog dohotka prosječnog potrošača, a drugi treba tražiti u činjenici da su porezni obveznici naglo promijenili dinamiku povlačenja akciznih markica (i posljedično dinamiku izmirivanja obaveza po osnovu akcize na cigarete) uzrokovanu derogacijom postojeće politike kada im se ukida ograničenje od tri mjeseca kada su bili obavezni da ispometuju cigarete sa markicama na kojima je štampana 'stara' maloprodajna cijena. U svakom slučaju, prihodi od akciza nastavljaju da rastu u 2012. godini, 15% u odnosu na isti period prethodne godine.

Zaključak

Domaća pivarska industrija ne uspijeva da uhvati korak sa snažnom konkurencijom koju čine globalni tržišni učesnici. Razlozi su brojni, a manifestacija svega toga se jasno vidi na grafikonu 5 gdje je razlika između prikupljene akcize na uvezeno pivo i akcize na domaće pivo sve veća. Prethodno smo naglasili rastući značaj piva s dodacima, ali potrebno je reći i to da je taj tržišni segment skoro u potpunosti do sada bio pokriven iz uvoza.

Što se tiče tržišta cigareta, evidentno je da prihodi od akciza na cigarete predstavljaju trenutno najpotentniji javni prihod. To nije samo slučaj sa BiH⁵. Kao dobru stranu postojeće politike oporezivanja cigareta, porezni obveznici ističu predvidivost regulatornog okvira i postepeno usklađivanje sa tada važećim minimalnim standardima EU. U međuvremenu, minimalni standardi su izmjenjeni i danas izgledaju drugačije, zemlje u okruženju su i po nekoliko puta mijenjale propise koji uređuju ovu oblast, uočeno je da određeni elementi postojeće politike mogu biti zamijenjeni inoviranim rješenjima, profitabilnost duhanske industrije je u padu na tržištu BiH, što sve zajedno predstavlja motiv da se pažljivo razvijaju različite opcije kako bi se dao što kvalitetniji odgovor na novonastalu situaciju i anticipirana kretanja povezana sa ovom robom. Politika oporezivanja cigareta treba da bude izbalansirana iznutra i iznivelisana sa okruženjem kako bi se demotivisala nedozvoljena trgovina i nelegalna proizvodnja cigareta koja bi ozbiljno ugrozila poziciju kako države, tako i potrošača i duhanske industrije uopće.

Diferencirano oprezivanje energenata u EU

(Autor: dr.sc. Dinka Antić)

Uvod

Novim Zakonom o akcizama u BiH je uveden diferencirani pristup oporezivanju upotrebe derivata u određenim sektorima. Svake godine u vrijeme proljetne sjetve postaje nanovo aktualna inicijativa za uvođenje oslobađanja plaćanja akcize na dizel koji se koristi u poljoprivredi. Analiza implikacija ove inicijative trebala bi da uvaži sve aspekte, tehničke, fiskalne i pravne. S druge strane, potrebno je sagledati i pravni okvir Evropske unije. Za EU važeća politika oporezivanja energenata nije primarno motivirana fiskalnim ciljevima. Dosadašnja primjena „Energetske direktive“ iz 2003.g., i pored širokog spektra olakšica za različite sektore i upotrebe energenata, nije se pokazala efikasnim instrumentom za ostvarenje društvenih, zdravstvenih i ekoloških ciljeva, koji prevazilaze nacionalne ili regionalne interese. Pred Parlamentom EU se nalazi prijedlog izmjena direktive koji donosi:

- (i) novi koncept oporezivanja energenata u pravcu ostvarenja ciljeva Energetske strategije „20-20-20“, energetske efikasnosti, uštede energije, većeg korištenje bioenergenata i obnovljivih izvora energije,
- (ii) značajno povećanje minimalne akcize na dizel od 25% u odnosu na sadašnju minimalnu akcizu u EU, te
- (iii) značajne redukcije poreznih olakšica za većinu povlaštenih sektora, uključujući i poljoprivredu.

⁵ Kao primjer se može navesti Hrvatska gdje su prihodi od akciza na cigarete za prvi kvartal 2012. godine zabilježili porast od 18,8% u odnosu na isti period prethodne godine.

Energetska direktiva EU

„Energetska direktiva EU“, kojom se propisuju pravila oporezivanja energenata akcizom na nivou EU, na snazi je od 1.1.2004.g. Direktivom se omogućava i diferencirani pristup oporezivanju energenata, u smislu nižih stopa, oslobađanja, povrata akcize plaćene od strane energetske intenzivnih kompanija, kao i za upotrebu goriva koja manje zagađuju životni okoliš ili za goriva koja se dobijaju iz otpadnih sirovina i raznih biomasa. Time se postižu različiti ciljevi. Pored ciljeva zdravstvene politike i politike zaštite okoliša EU, stimulira se upotreba otpadnih materijala i sirovina za proizvodnju energije, kao i korištenje hidropotencijala i ostalih vidova energije (energije vjetrove, solarne, termalne, ..), dok se istovremeno destimulira dalje iscrpljivanje fosilnih goriva i rudnih bogatstava, nalazišta prirodnog plina i dr.. Pored toga, svaki vid oslobađanja ili smanjenja poreznog tereta na energiju koju koriste energetske intenzivne kompanije u vrijeme energetske krize, i danas u vrijeme sveopće recesije, predstavlja značajan fiskalni stimulan za očuvanje ekonomskih aktivnosti i radnih mjesta, za jačanje konkurentnosti na svjetskom tržištu, i to ne samo kompanijama na koje se olakšica odnosi, već i svim drugim kompanijama i svim građanima.

Politiku diferenciranja stopa akciza na energente u EU može se staviti u kontekst nacionalnih, regionalnih i globalnih ciljeva. Diferenciranim pristupom u sklopu **nacionalne politike** oporezivanja članice EU nastoje rješavati nacionalnu politiku redistribucije između građana i određenih sektora. Bez obzira na nacionalne politike članica u fokusu „Energetske direktive“ nalaze se sljedeći ekonomski **ciljevi od interesa za cijelu Uniju**:

- ostvarenje konvergencije oporezivanja energenata;
- eliminacija porezne konkurencije između članica;
- ostvarenje ravnopravnog poreznog tretmana svih energenata na tržištu EU bez obzira na vrstu,
- uspostavljanje sistema poticaja za efikasno korištenje energenata;
- stimuliranje korištenje alternativnih izvora energije u cilju smanjenja ovisnosti EU od uvoza fosilnih goriva i plina.

Politika diferenciranja akciza na energente na nivou EU osigurava preferencijalni položaj i ustupke novim članicama u sklopu realizacije **politike proširenja EU**, kako bi se one na najbezbolniji način po ekonomski i socijalni sistem uključile u sistem oporezivanja EU. **Na globalnom nivou** diferenciranim pristupom se želi osnažiti konkurentna pozicija EU kompanija na svjetskom tržištu, ali i doprinijeti politici smanjenja globalnog zagrijavanja.

Modaliteti diferencirane politike u EU

Imajući u vidu da fiskalna politika ne pripada zajedničkim politikama EU odlučivanje o fiskalnim aranžmanima u vezi implementacije pravnog okvira EU za oporezivanje energenata i električne energije koje izlaze izvan okvira minimalnih standarda utvrđenih direktivom u načelu je u nadležnosti svake zemlje članice. Odredbama Direktive članicama je dopušteno da uspostave različite minimalne visine oporezivanja u skladu sa upotrebom energenata i električne energije. Energenati se koriste za poslovne (komercijalne) svrhe i neposlovne svrhe. Međutim, diferencirani pristup oporezivanju energenata akcizom ne treba shvatiti kao segment autonomne porezne politike članica, već upravo suprotno – kao faktor konvergencije poreznih sistema članica EU u sklopu procesa tzv. pozitivne integracije indirektnih poreza na nivou EU putem evropskog prava. Diferencirano oporezivanje energenata akcizom podrazumijeva primjenu diferenciranih nacionalnih stopa poreza na isti proizvod u određenim okolnostima ili stalnim uvjetima, ali uz poštivanje regulative na nivou EU i pravila konkurencije na tržištu Unije.

U načelu postoje dva pristupa diferenciranju akciza na energente u EU prema vrsti energenta i prema upotrebi.

Preko ova dva pristupa, odobravanjem derogacija određenim članicama, kao i novim članicama pod određenim uvjetima, prelama se i regionalna politika i politika proširenja EU.

Diferenciran pristup oporezivanju energenata akcizom s obzirom na vrstu goriva *de facto* predstavlja temelj Direktive. U prethodnim desetljećima politika oporezivanja akcizom se dovodila u kontekst fiskalnih ciljeva, tj. kako ubrati što više prihoda na akcizne proizvode, koji se tretiraju luksuznim dobrima. Pored toga, politika oporezivanja energenata je slijedila i ciljeve politike transporta u EU. Kako su studije u to vrijeme pokazivale su da je pogon na dizel gorivo produktivniji nego pogon na benzin skala minimalnih stopa akciza na energente u EU bila postavljena u korist dizel goriva. Diferencirane minimalne stope akcize dovele su vremenom do promjene preferencija potrošača i strukture proizvodnje automobila. U međuvremenu izrađene su nove studije i *cost-benefit* analize upotrebe različitih vrsta pogonskih goriva. Analize su pokazale da su štetne posljedice upotrebe dizela po životni okoliš mnogo veće nego uštede na troškovima pogonske energije. Nakon što su analize pokazale da nema osnove za zaključak da dizel manje zagađuje okoliš od bezolovnog benzina u EU su postali aktualni procesi eliminiranja motornog (olovnog) benzina iz upotrebe i eliminiranja porezne diskriminacije bezolovnog benzina i automobila na benzin. Štaviše, nova energetska direktiva predviđa drastično povećanje akcize na dizel koja bi 2018.g. trebala biti za 14,8% veća od sadašnje akcize na bezolovni benzin, odnosno za 25% veća od sadašnje akcize na dizel. Poredeći sa politikom akciza u BiH primjećuje se da BiH na liniji trendova u EU barem kad je u pitanju eliminacija motornog benzina iz uvoza i proizvodnje.

Modeli financiranja poreznih olakšica poljoprivredi u članicama EU

Energetska direktiva omogućava različite modele za implementiranje diferencirane politike oporezivanja energenata. U skladu sa odredbama Direktive zemlja članica može osloboditi plaćanja akcize ili smanjiti visinu akcizne obveze na nekoliko načina:

- (i) oslobađanjem ili primjenom sniženih stopa
- (ii) fiskalnim poticajima
- (iii) odobravanjem povrata plaćenog poreza, u cijelosti ili djelimično.

Primjena diferenciranog oporezivanja energenata u članicama je jako kompleksna. U pitanju je praksa 27 država, oporezuje se širok dijapazon energenata, za različite namjene i svrhe, pod različitim tehničkim i drugim uvjetima, za ostvarenje različitih ciljeva i dr.

Opredijelili smo se za analizu⁶ prakse članica kod oporezivanja korištenja dizela i lož-ulja od strane poljoprivrednika obzirom da je takva analiza interesantna za Bosnu i Hercegovinu. Odredbama Zakona o akcizama u BiH je već omogućen povrata akcize na lož-ulje koji „fizičke osobe koriste za zagrijavanje stambenih i poslovnih objekata i objekata za poljoprivrednu proizvodnju (staklenici i plastenici)“, dok je već duže vrijeme u opticaju inicijativa za uvođenje „plavog dizela“ za poljoprivrednike.

Lož-ulje

Prema odredbama „Energetske direktive“ stope akcize na lož-ulje se diferenciraju u slučajevima kada se ono koristi za grijanje (poslovna i neposlovna upotreba), te u poljoprivredi, hortikulturi, šumarstvu i uzgoju riba.

Samo tri članice (Belgija, Luksemburd, Poljska) odobravaju oslobađanje od akciza na lož-ulje koje se koristi u poljoprivredi i sličnim djelatnostima. Švedska i Finska primjenjuje sniženu stopu akcize

⁶ Izvor podataka: Evropska komisija, stanje na dan 1.1.2012.

za upotrebu lož-ulja u poljoprivredi, hortikulturi, šumarstvu, uzgoju riba, a dvije članice olakšice pod određenim uvjetima:

- Francuska odobrava poljoprivrednicima povrat akcize na lož-ulje u visini od 1,665 EUR/hl godišnje;
- Irska primjenjuje super sniženu stopu akcize za upotrebu lož-ulja u hortikulturi i uzgoju gljiva (cca 70% stope akcize na lož-ulje za zagrijavanje).

Dizel

Prema odredbama „Energetske direktive“ kod oporezivanja dizela primjenjuju se oslobađanja, snižene stope ili sistem povrata i refundacija u slučaju da se dizel koristi: u industriji, u komercijalne svrhe (osim za poljoprivredu), za grijanje (poslovna i neposlovna upotreba), u poljoprivredi, hortikulturi, šumarstvu, uzgoju riba i za željeznice.

Većina članica EU omogućava diferencirano oporezivanje dizela u poljoprivredi i sličnim djelatnostima pod određenim uvjetima.

Samo pet članica ne predviđa nikakve oblike akciznih olakšica. Modaliteti diferenciranog oporezivanja na dan 1.1.2012. uključuju:

- nelimitirano oslobađanje (Belgija, Luksemburg);
- limitirano oslobađanje (Latvija, 100 l po hektaru; Litvanija prema utvrđenom normativu za određenu djelatnost i aktivnost u poljoprivredi);
- povrat:
 - 70% akcize na dizel koji se koristi u poljoprivredi (Slovenija⁷)
 - razlike između standardne akcize na dizel za pogon motora i snižene stope akcize (Mađarska, Austrija, Rumunija, Grčka)
 - u visini od 60% do 85% standardne akcize (Češka)
- snižene stope (ostale članice);
- nultu stopu na biodizel (Španija, do 31.12.2012.).

Porezni vs budžetski instrumenti

Za teoretičare javnih financija dilema između opcije davanja raznih poreznih olakšica (oslobađanja, snižene stope, povrat) i opcije direktnih ciljanih transfera korisnicima (poljoprivrednici, domaćinstva, industrija) ne postoji. Zagovornici budžetskih instrumenata smatraju da diferenciranje poreza otvara prostor za poreznu evaziju. Porezna uprava gubi fokus aktivnosti, te, umjesto prema obveznicima koji donose većinu prihoda, svoje resurse i kapacitete preusmjerava na administriranje velikog broja zahtjeva za oslobađanje/povrat, zanemarujući svoje osnovne zadatke i kontrolu obveznika. Porezna uprava najčešće nema nadležnosti da kontrolira korisnike olakšica, koji uglavnom nisu obveznici, a i kad ima, nema kapaciteta niti vremena da kontrolira odobravanje prava na olakšice.

Poreznim olakšicama prihodi od akciza i PDV-a su ugroženi po više osnova:

- naplata prihoda je manja zbog primjene oslobađanja, sniženih stopa ili povrata;
- istovremeno se zbog gubljenja fokusa u kontroli smanjuje naplata prihoda od regularnih obveznika indirektnih poreza, i konačno,
- prihodi se smanjuju zbog porezne evazije, budući da često porezne olakšice ostvaruju i oni koji na to nemaju pravo.

Veza između koristi i izvora za financiranje olakšica nije direktna, niti je vidljiva. To je rezultat podijeljene nadležnosti između onih koji odobravaju porezne olakšice (ministarstva poljoprivrede,

⁷ Snižena stopa akcize na dizel u Sloveniji kada se koristi kao pogonsko gorivo u poljoprivredi iznosi 108,663 EUR/1000 l. Korisnicima se isplaćuje povrat akcize u visini od 70% snižene stope.

industrije i sl.) i onih koji ih sprovode (porezna uprava), što dovodi do sveopće nezainteresiranosti za efikasno sprovođenje i ostvarenje ciljeva koji se žele postići. Budući da institucije koji odobravaju prava na olakšice nisu odgovorne za fiskalne efekte olakšica (koji se mogu izraziti u vidu gubitka prihoda ili preko iznosa povećanih povrata) službenici u vladinim agencijama nisu svjesni posljedica labavljenja kriterija prilikom odobravanja prava na olakšice po javne prihode i budžete vlade, pogotovo ako se dodjela prava vrši u lokalnim ili regionalnim agencijama.

Kod sistema direktnih transfera veza između koristi i izvora sredstava je vidljiva. Vladina agencija koja odobrava prava je odgovorna za davanje prava, ali i za trošenje sredstava koja su joj u budžetu dodijeljena za transfere (subvencije) korisnicima za tu namjenu, te je primorana da prati izvršavanje te budžetske stavke. Time se uspostavlja povratni utjecaj na dodjelu prava, budući da nekontrolirano davanje prava na olakšice i osobama koje ne mogu imati to pravo ili u obimu koji ne odgovara stvarnim potrebama direktno ugrožava izvršenje transfera. Za razliku od davanja poreznih olakšica, čiji se efekti na javne prihode ne mogu držati pod kontrolom, primjena direktnih transfera omogućava direktnu kontrolu i naknadne korekcije u slučaju neočekivanih događaja, čime se povećava efikasnost trošenja sredstava poreznih obveznika. Iz navedenih razloga nije poželjno da porezne olakšice širokom krugu korisnika uvode države u kojima je stepen korupcije visok, vladavina prava slaba, a fiskalna i svaka druga odgovornost državnih službenika i agencija za javna sredstva na niskom nivou.

Konsolidovani izvještaji

(pripremila: Aleksandra Regoje)

Tabela 1. (Konsolidovani izvještaj: JR, Institucije BiH, entiteti)

Konsolidovani izvještaj uključuje:

- prihode od indirektnih poreza koje prikuplja Uprava za indirektno oporezivanje na Jedinstveni račun,
- transfere sa Jedinstvenog računa UIO,
- prihode i rashode budžeta institucija Bosne i Hercegovine,
- prihode i rashode budžeta Federacije BiH,
- prihode i rashode budžeta Republike Srpske (Obuhvaćeni budžetski korisnici izvan sistema glavne knjige trezora Republike koji posjeduju vlastite bankovne račune. Među njima nalaze se i jedinice za implementaciju ino projekata koje su oformljene pri ministarstvima).

Izvještaj ne uključuje neusklađene prihode prikupljene na JR UIO.

Tabela 2.1-2.3 (Konsolidovani izvještaji: kantoni)

1. Konsolidovani izvještaj uključuje:

- Prihode i rashode budžeta kantona,
- Prihode i rashode budžeta pripadajućih općina.

2. Neto finansiranje se odnosi na razliku primljenih zajmova i njihove otplate

Konsolidovani izvještaj: JR, Institucije BiH, entiteti, 2012

	I	II	III	Ukupno
Ukupni prihodi	418,2	402,4	533,6	1.354,2
Porezi	382,4	357,6	455,6	1.195,6
Direktni porezi	23,4	27,8	58,3	109,5
Porezi na dohodak i dobit	22,8	27,1	57,3	107,2
Porez na imovinu	0,6	0,7	1,0	2,3
Indirektni porezi (neto)	358,8	329,8	397,1	1.085,7
PDV	217,9	210,1	264,0	692,0
Akcize	105,9	85,2	91,1	282,2
Putarina	21,2	19,0	20,6	60,7
Carine	12,6	14,5	20,1	47,2
Ostali indirektni porezi	1,2	1,0	1,3	3,6
Ostali porezi	0,2	0,1	0,1	0,5
Doprinosi za socijalno osiguranje	0,0	0,0	0,0	0,0
Grantovi od stranih vlada i međunarodnih organizacija	1,8	1,1	0,6	3,5
Neporezni prihodi	33,8	43,2	77,7	154,7
Transferi od ostalih budžetskih jedinica	0,2	0,5	-0,3	0,4
Ukupni rashodi	421,0	386,8	463,2	1.271,0
Tekući rashodi	416,5	382,3	459,2	1.258,0
Bruto plaće i naknade zaposlenih	130,4	131,5	131,8	393,7
Izdaci za materijal i usluge	13,3	17,2	24,1	54,7
Doznake na ime socijalne zaštite	51,5	52,7	64,7	168,9
Izdaci za kamate	5,0	5,8	19,3	30,1
Izdaci po osnovu kamata u inostranstvu	4,2	4,4	9,8	18,4
Izdaci po osnovu kamata u zemlji	0,8	1,4	9,6	11,8
Subvencije	2,2	2,4	3,9	8,5
Donacije (nerezidentima)	0,0	0,0	0,0	0,0
Transferi drugim budžetskim jedinicama	40,9	39,9	40,1	120,9
Transferi sa JR (BD, kantoni, općine, fondovi, dir. za ceste)	162,9	128,7	170,3	461,9
Drugi rashodi	10,2	4,0	5,1	19,3
Neto izdaci za nefinansijsku imovinu	4,6	4,5	4,0	13,1
Izdaci za nefinansijsku imovinu	4,7	4,9	4,4	14,0
Primici od nefinansijske imovine	0,1	0,4	0,4	0,9
Bruto/Neto operativni bilans (prihodi minus tekući rashodi)	1,8	20,1	74,4	96,2
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (ukupni prihodi minus ukupni rashodi)	-2,8	15,6	70,4	83,2
Neto finansiranje = (Minus) Neto pozajmljivanje/zaduživanje	2,8	-15,6	-70,4	-83,2

Tabela 1.

Tuzlanski kanton, I-XII 2011

		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I-XII
1	Prihodi (11+12+13+14)	29.258.403	29.427.329	33.234.339	33.653.860	33.557.536	35.421.343	38.103.461	36.925.312	39.221.986	34.942.918	33.812.501	50.959.404	428.518.392
11	Prihodi od poreza	24.479.665	23.973.696	27.296.619	26.790.937	27.718.306	28.622.115	31.650.988	30.095.403	29.686.069	27.653.402	27.235.646	33.849.245	339.052.091
	Porezi na dohodak i dobit	3.394.266	4.928.576	5.449.426	6.336.022	4.518.173	5.340.623	5.286.853	4.547.362	4.493.897	4.582.575	4.782.795	6.492.734	60.153.303
	Porez na imovinu	703.481	913.741	905.787	592.680	746.016	944.076	742.625	829.900	695.891	794.146	868.348	1.553.825	10.290.514
	Indirektni porezi	20.378.786	18.124.720	20.939.333	19.859.699	22.448.706	22.335.374	25.618.984	24.715.449	24.483.874	22.271.960	21.575.792	25.777.881	268.530.558
	Ostali porezi	3.132	6.658	2.074	2.537	5.411	2.041	2.527	2.692	12.408	4.721	8.710	24.805	77.716
12	Neporezni prihodi	4.278.143	4.879.414	4.890.158	5.735.365	5.076.244	6.146.441	5.076.326	6.436.279	7.830.502	6.166.998	4.935.984	14.165.237	75.617.092
13	Grantovi	500.294	574.220	1.047.267	1.127.558	761.450	648.231	1.372.647	385.120	1.688.815	1.120.988	1.622.673	2.928.929	13.778.191
14	Ostali prihodi	300	0	294	0	1.536	4.556	3.500	8.510	16.600	1.530	18.198	15.994	71.018
2	Rashodi (21+22)	25.999.484	30.124.011	29.751.298	32.497.689	33.120.561	34.452.334	31.030.423	32.888.877	32.868.032	37.489.207	39.067.136	50.173.076	409.462.129
21	Tekući izdaci	26.130.634	30.232.692	29.895.562	32.609.503	33.252.303	34.588.216	31.159.606	33.017.553	32.996.154	37.039.568	39.082.131	50.215.577	410.219.499
	Bruto plaće i naknade	20.028.756	20.674.695	20.801.843	20.716.484	20.665.931	20.361.721	19.072.922	20.415.490	20.337.000	22.530.099	20.542.686	20.521.032	246.668.660
	Izdaci za materijal i usluge	3.527.319	4.570.798	5.141.467	5.708.966	4.869.624	5.569.670	4.330.065	4.666.029	4.428.147	6.108.270	6.476.808	10.537.500	65.934.665
	Grantovi	2.500.969	4.840.051	3.784.428	6.044.959	7.480.693	8.112.404	7.589.952	7.701.099	7.996.244	8.171.630	11.922.490	18.704.429	94.849.348
	Izdaci za kamate i ostale naknade	5.916	3.473	2.931	3.007	72.378	380.805	33.910	82.886	2.075	156.788	85.546	244.760	1.074.475
	Doznake nižim potrošackim jedinicama	67.674	143.674	164.893	136.086	163.677	163.615	132.756	152.050	232.689	72.781	54.601	207.855	1.692.351
22	Neto pozajmljivanje	-131.150	-108.681	-144.264	-111.814	-131.742	-135.881	-129.183	-128.677	-128.122	449.639	-14.995	-42.501	-757.370
3	Neto nabavka nefinansijskih sredstava	599.373	364.432	1.234.046	1.310.442	1.094.140	2.101.062	1.495.537	2.663.956	1.378.873	3.704.645	2.015.617	4.987.142	22.949.266
4	Vladin suficit/deficit (1-2-3)	2.659.546	-1.061.114	2.248.994	-154.272	-657.165	-1.132.054	5.577.501	1.372.479	4.975.081	-6.250.934	-7.270.252	-4.200.814	-3.893.003
5	Neto finansiranje	-403.015	-225.938	-224.359	-133.498	-469.539	-2.374.148	-164.885	-59.342	-64.427	2.829.402	-26.089	-2.698.372	-4.014.210

Tabela 2.1.

Zeničko-dobojski kanton, I-XII 2011

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I-XII
1 Prihodi (11+12+13+14)	24.847.604	22.801.928	25.887.529	24.722.475	28.926.164	29.471.555	30.264.227	29.162.167	31.280.478	29.053.572	28.185.529	33.285.628	337.888.857
11 Prihodi od poreza	20.009.986	18.605.517	21.745.997	20.545.454	23.770.071	23.626.530	25.377.644	24.098.579	24.373.158	23.019.695	22.252.479	24.434.266	271.859.376
Porezi na dohodak i dobit	2.436.628	2.697.545	3.788.572	3.582.439	4.490.411	3.687.819	3.376.334	3.249.351	3.200.697	3.440.116	3.181.832	4.021.855	41.153.598
Porez na imovinu	466.703	487.759	391.083	402.428	534.250	398.648	406.919	395.418	553.168	621.568	593.305	668.186	5.919.434
Indirektni porezi	17.103.788	15.418.125	17.564.086	16.557.453	18.738.484	19.536.154	21.592.637	20.450.943	20.610.706	18.955.719	18.474.621	19.749.831	224.752.549
Ostali porezi	2.866	2.089	2.256	3.133	6.926	3.909	1.754	2.867	8.587	2.292	2.721	-5.605	33.795
12 Neporezni prihodi	4.418.407	3.599.969	3.677.229	3.858.915	4.690.818	5.082.256	4.291.010	4.259.506	5.523.112	4.626.536	5.334.233	7.895.819	57.257.808
13 Grantovi	403.173	596.443	464.302	315.775	465.276	762.768	590.574	788.082	1.230.792	1.407.341	598.817	964.581	8.587.924
14 Ostali prihodi	16.038	0	0	2.331	0	0	5.000	16.000	153.417	0	0	-9.038	183.748
2 Rashodi (21+22)	20.812.372	24.958.408	26.169.895	25.780.747	24.963.224	28.392.399	23.297.274	27.103.336	29.791.624	26.363.917	29.574.701	37.326.440	324.534.338
21 Tekući izdaci	20.812.372	24.958.408	26.169.895	25.780.747	24.963.224	28.392.399	23.297.274	27.103.336	29.791.624	26.363.917	29.574.701	37.326.440	324.534.338
Bruto plaće i naknade	13.686.538	14.242.263	15.053.495	14.892.157	15.053.948	15.600.263	13.704.793	17.327.612	15.228.847	14.801.646	15.166.101	15.642.765	180.400.427
Izdaci za materijal i usluge	3.148.473	4.986.701	5.021.479	4.286.085	3.976.155	4.702.854	3.445.535	2.856.004	5.176.436	4.121.716	5.907.547	8.693.192	56.322.176
Grantovi	3.834.092	5.561.855	5.767.959	6.508.476	5.755.020	7.689.855	6.081.636	6.532.976	9.125.531	7.406.617	8.263.268	12.390.987	84.918.271
Izdaci za kamate i ostale naknade	131.000	16.000	77.059	15.325	78.702	82.508	26.684	158.402	14.387	20.279	78.962	47.399	746.706
Doznake nižim potrošackim jedinicama	12.270	151.590	249.903	78.703	99.400	316.921	38.627	228.343	246.424	13.658	158.823	552.097	2.146.759
22 Neto pozajmljivanje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3 Neto nabavka nefinansijskih sredstava	212.125	563.877	937.346	1.412.200	1.862.315	1.518.447	985.580	1.251.306	1.659.097	1.612.638	1.019.539	3.713.677	16.748.147
4 Vladin suficit/deficit (1-2-3)	3.823.106	-2.720.357	-1.219.713	-2.470.471	2.100.625	-439.291	5.981.374	807.524	-170.242	1.077.017	-2.408.711	-7.754.488	-3.393.628
5 Neto finansiranje	-130.364	-11.167	1.000.000	-1.000	497.167	-131.188	-22.153	-44.018	-286.506	-286.506	-12.821	0	571.445

Tabela 2.2.